

Päihdehoidon tutkimuksen suomalaiseseen eturiviin kuulunut dosentti Pekka Saarnio kuoli kevättalvella. Saarnion alkoholistien hoitoa koskeva väitöskirja vuodelta 1990 perustuu aineistoon, jossa oli mukana hieman alle kaksisataa tutkimushenkilöä. Sittemmin Saarnio päätti tehdä seurannan heidän kuolleisuudestaan. Seurannasta julkaisiin artikkeli YP:n numerossa 4/2013. Viime vuoden elokuussa Saarnio oli jo saanut tietää sairastuneensa ja ehdotti YP:lle tätä sivuavaa blogikirjoitusta. Sen viimeistely jäi kesken, mutta tässä postuumi poiminta jutun ensimmäisestä versiosta:

”Ajattelin jatkaa seurantaan niin pitkään kun siihen pystyn. Nyt ei näytä hyvältä, sain nimittäin kuulla sairastuneeni vakavasti. Jääköhän seuranta neljännesvuosisadan mittaiseksi. Siihen ei toistaiseksi ole vastausta.

Tällainen seuranta käynnistyy aina kuolintodistusten lukemisella. Olen monesti ajatellut, että niissä olisi paljon muutakin tutkittavaa, vaikka kyseessä on vain yksi paperiliuska. Lomakkeen lyhydessä on yhdenlaisia synkkää ironiaa. Oikeuslääkäreillä ei myöskään ole tapana jarritella. Oli sitten synnä henkiriikos, myrkytys tai tapaturma, taaphtumia käsitellään nasevasti.

Kuolintodistuksista on tehty kielitieteellinen gradu Helsingin yliopistossa, ja tekijä on tietääkseni jatkanut saman teeman

parissa. Opinnäytteen aihevalinnalla on suuri merkitys. Kun tutkitaan kuolleisuutta, potentiaaliseen kohdejoukkoon kuulumme me kaikki, niin alkoholistit kuin tutkijatkin.”

YP ottaa osaa Pekka Saarnion läheisten suruun.

Tutkimusmaailman kevät on ollut ennen näkemättömän ankea. Helsingin yliopisto irtisanoi 570 ja Aalto-yliopisto 188 henkeä. On arvioitu, että lähivuosina yliopistoista ja tutkimuslaitoksista katoaa jopa 2 500 työpaikkaa. Myös YP:n kustantaja THL käy paraikaa isoja yt-neuvotteluja.

Ajatusten Tonavassa julkaistaan nyt poikkeuksellisesti kokonainen tiedote, jonka ovat yhdessä laatineet Professoriliitto ja Tieteentekijöiden liitto:

”Yliopistot ja tutkimus eivät kestä lisäleikkauksia

Yliopistoihin ja tutkimukseen kohdistuvat rahoitusleikkaukset pitää lopettaa. Yliopisto- ja tutkimussektori ovat jo tehneet osansa – ja ylikin – säästötalkoista. Maan hallitus kokoontuu kehysriihen ensi viikon alkupuolella.

- Koulutus- ja tutkimusleikkaukset vaikuttavat kielteisesti talouskasvuun. On käsittämätöntä, miksi hallitus toimii tässä asiassa päinvastoin kuin keskeiset asiantuntijat yksimielisesti viestittävät, toteavat Professoriliitto ja Tieteentekijöiden liitto kannanotossaan.

Talospolitiikan arviointineuvosto totesi tammikuun lopussa julkistetussa raportissaan: ”Koulutuksen laatuun ja tutkimukseen kohdistuvat menojen leik-

kaukset vaikuttavat negatiivisesti tuottavuuteen ja tulevaan kasvuun. Tällaisia leikkauksia pitäisikin siksi välttää.”

OECD katsoi tammikuun lopun maaraaportissaan, että mitattavat leikkaukset varsinkin tutkimuksesta, tuotekehittelystä ja koulutuksesta eivät ole perusteltuja. Leikkauksilla heikennetään tulevan kasvun edellytyksiä. Tätä toistivat Suomessa vieraillessaan myös OECD:n pääsihteerit Angel Gurría ja apulaispääsihteerit Mari Kiviniemi. He varoittivat, että leikkaukset voivat vaarantaa koulutuksen ja tutkimuksen laatua. OECD:n vuonna 2015 julkistama Future Productivity julkilausuma korosti julkisen perustutkimusrahoituksen merkitystä innovaatioiden syntymiselle.

Euroopan Unionin komissio totesi helmikuun lopun maaraaportissaan Suomen poikkeavan EU:n yleisestä suuntauksesta, jossa työvoimasta on tulossa yhä korkeammin koulutettua. Komissio ennustaa korkeasteen koulutuksen saaneen työvoiman osuuden laskevan Suomessa ainakin vuoteen 2025 asti. Tämä on selvässä ristiriidassa Sipilän hallitusohjelman 2025-tavoitteen kanssa, jonka mukaan ”suomalaisten osaamis- ja koulutustaso on noussut, mikä tukee suomalaisen yhteiskunnan uudistumista ja mahdollisuuksien tasa-arvoa”.

Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos totesi ennusteessaan (17.3.): ”Leikkaukset koulutukseen ja tutkimukseen ovat heikentäneet Suomen tulevan talouskasvun edellytyksiä. Vaikutukset tulevaisuuden tuotantopotentiaaliin voivat olla merkittäviä”.

Hallitus päätti ohjelmassaan jäädyttää yliopistoindeksin koko hallituskaudeksi. Tämä vie yliopistojen rahoituksesta 175 miljoonaa euroa vuoteen 2020 mennessä. Kaikkiaan yliopistojen ja tutkimuksen rahoitus vähenee hallituskauden aikana 500 miljoonalla eurolla. Tilastokeskuksen helmikuisen tilastojulkistuksen mukaan valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus on tänä vuonna reaalisesti 9,4 prosenttia viimevuotisesta pienempi.

Mittavat leikkaukset ovat ajaneet yliopistot ja tutkimuslaitokset väen vähentämiseen johtavien yt-neuvottelujen kierteeseen.

Osa pätevästä tutkijoista jää työttömiksi, osa on lähtenyt niihin maihin, joissa tutkimukseen ja osaamiseen panostetaan enemmän.

- On järkyttävää ajatella Suomen tutkimuksen tulevaisuutta, kun professorikollegoita irtisanotaan, toteaa Professoriliiton puheenjohtaja Kaarle Hämeri.

- Rahoitusleikkaukset ovat heikentäneet tutkimuksen edellytyksiä sekä yleistä ilmapiiiriä. Näköalattomuus vaivaa monia ja aivovuoto tuntuu kiihtyvän, sanoo Tieteentekijöiden liiton puheenjohtaja Petri Koikkalainen.

Koulutusta ja osaamista on pidetty Suomen keskeisenä kilpailuetuna. Tätä on pahasti murennettu hallitusohjelmassa päätetyillä leikkauksilla. Nyt kehysriihessä on viimeinen mahdollisuus kääntää kelkka myönteisempään suuntaan.

- Yhtään lisäleikkauksia yliopistot ja tutkimus eivät enää kestä. Hallituksen on korkea aika valita toisin, Professorit ja Tieteentekijät korostavat.” (Professoriliiton ja Tieteentekijöiden liiton tiedote 31.3.2016)

Hypätään lopuksi surullisista uutisista ja ankeista ajoista sukupuoliroolien analyysiin. HS:n toimittaja **Saska Saarikoski** on tarkkaillut jo tovin elämää Yhdysvalloissa ja raportoi sieltä otsikolla ”Neitsyttä vahtiva isä on outo hyypiö” (HS 3.4.2016):

”Olin ihmetellyt isähuumoria jo jonkin aikaa, kun törmäsin tapaan, jossa isä vahti haulikko kädessä tytärtä ja tämän poikaystävä. ”Kun ampuu ensimmäisen, seuraavien kanssa onkin jo helpompaa”, päitä julisti.

Mikä ihme näitä amerikkalaisia vaivaa?

Päädyn ’isysekspertti’ Wayne Parkerin verkkosivuille. Parker kertoi saaneensa lukijakirjeen isältä, jonka 15-vuotias tytär oli alkanut seurustella vuotta vanhemman pojan kanssa. Ahdistunut isä kysyi, miten hän voisi ’suojella’ tytärtään. (...)

Isysekspertti korostaa myös teknisen tiedustelun merkitystä tyttären toimien seuraamisessa. ’Varmista, että tarkistat tyttäresi puhelinten viestiliikenteen sekä seuraat häntä sosiaalisessa mediassa’, Parker opastaa.

(Mieshän on pätkähullu!)

(...) Voi olla, että minulta on jäänyt jotain tärkeää ymmärtämättä, mutta en tajua, miksi isän pitäisi olla hirveän kiinnostunut tyttärensä poikaystävästä tai neitsyydestä. Suoraan sanottuna ilmiö tuntuu hiukan perverssiltä.

Pojat saattavat tosiaan haluta sitä yhtä asiaa, mutta entä sitten? Parempi, että ensimmäinen kerta tapahtuu turvallisesti tutun pojan kanssa kuin kännipäissä jossain bileissä. Ja voivathan tyttökkin haluta sitä samaa asiaa.

Amerikkalaisten kummallisuuksille on helppo naureskella, koska miehen ja naisen roolit ovat Yhdysvalloissa perinteisemmät kuin Suomessa.

Mutta Suomessakin on vielä paljon jäänteitä ajoista, jolloin naiset olivat miesten omaisuutta tai ainakin alamaisia. Eikähän ihme, eihän siitä ole kuin vähän toistataa vuotta.

Suomessakin morsiamen isä luovuttaa tyttärensä alttarin ääressä odottavalle sulhaselle. Ajatus tuntuu minusta todella nololta, joten ilmoitan jo tässä tyttärilleni, että he saavat luovuttaa itse itsensä ihan kenelle miehelle tai naiselle haluavat.

Maljapuheen pidän mielelläni.”

Ajatusten Tonava ottaa vastaan tuoreita ja nasevia otoksia ajan ilmiöistä osoitteeseen yhteiskuntapolitiikka@thl.fi.